

บทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาล
ในสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

นางสาว สมบัติ พันธุ์คง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษาด้วย ชุดผลงานกรรมมหาวิทยาลัยลักษณ์

พ.ศ. 2520

007934

| 17700052

THE ACADEMIC ROLE OF NURSING INSTRUCTORS
IN NURSING INSTITUTIONS IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Sombut Ponkong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาด้านมนุษย์ศาสตร์

Satishwar

(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบ)

ମୁଦ୍ରଣ

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....H. Oween.....กรรnanการ (อาจารย์ ดร. บุญมี เมรยอค)

..... จังหวัด เชียงใหม่ กรรมการ
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพรตน พลาพิมล)
.....

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. นฤมิ เนรบอค

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งชื่อวิทยานิพนธ์ บทนำที่ค้านวิชาการของอาจารย์พย่ำงาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

ໂຄງ

ນາງສາວ ສົມບັດ ພັນຍຸກ

แผนกวิชา บริหารการศึกษา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาล
ในกรุงเทพมหานคร

ชื่อ นางสาว สมบัติ พันธุ์คง

แผนกวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2519

บหศศิปธ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้
๑. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาล
ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาล

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาล
ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาล ที่มีภาระสอน

๓. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทค้านวิชาการของอาจารย์พยาบาล
ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาลที่มีคณบดีแพทยศาสตร์กับผู้บริหาร
และอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาลที่ไม่มีคณบดีแพทยศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานบันการศึกษาพยาบาล
จำนวน 42 คน และอาจารย์พยาบาลซึ่งทำหน้าที่สอนห้องเรียนและหรือทำหน้าที่ปรับปรุงการ
คลินิก จำนวน 166 คน จากสถานบันการศึกษาพยาบาล ๕ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร โดย
การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เนื่องจากที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และทำการทดลองขั้นตอน
(Try out) กับอาจารย์พยาบาล นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทของแผนกวิชา

พยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธี Split Half Method ให้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.7832 หลังจากปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกไว้ จากแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 208 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับน้ำมาริเคราะห์ได้ จำนวน 172 ฉบับหรือคิดเป็นร้อยละ 82.21 ซึ่งนำมาวิเคราะห์โดยใช้การอย่างค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้อัตราส่วนวิกฤต (Critical Ratio)

ผลการวิจัย

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทคานวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถานบันการศึกษาพยาบาลในแต่ละด้านและโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารสูงกว่าอาจารย์พยาบาล จึงสนองสมมติฐานที่ตั้งไว้
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทคานวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างกลุ่มผู้มีวิปญญาติและค่ากลาง กลุ่มผู้มีวิปญญาติ ในแต่ละด้านแตกต่างกันในด้านการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากร ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบโดยส่วนรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทคานวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่มีวิปญญาติ ไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้มีวิปญญาติสูงกว่ากลุ่มผู้มีวิปญญาติและค่ากลาง ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มผู้มีวิปญญาติและค่ากลาง จึงสนองสมมติฐานที่ตั้งไว้
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทคานวิชาการของอาจารย์พยาบาล ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีคณะแพทยศาสตร์ กับผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ไม่มีคณะแพทยศาสตร์ แตกต่างกันในด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากร ด้านการวิจัยและเผยแพร่ความรู้ ส่วนด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบโดยส่วนรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทคานวิชาการของอาจารย์พยาบาล ระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์ แตกต่างกัน โดยผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีคณะแพทยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ไม่มีคณะแพทยศาสตร์ จึงไม่สนองสมมติฐานที่ตั้งไว้

Thesis Title The Academic Role of Nursing Instructors in Nursing
Institutions in Bangkok Metropolis

Name Miss Sombut Pongkong

Department Educational Administration

Academic Year 1976

ABSTRACT

Purposes

The purpose of this research was to investigate the opinions concerning the academic role of nursing instructors in nursing institutions in Bangkok Metropolis which had the following specific purposes :

1. To compare the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the nursing education administrators and the nursing instructors.
2. To compare the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the groups of nursing education administrators and nursing instructors who had different levels of education.
3. To compare the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the groups of nursing education administrators and nursing instructors in the institutions which had the Faculty of Medicine and those who were in the institutions

which did not have.

Procedures

The sample of this research consisted of forty-two nursing education administrators and one hundred and sixty-six nursing instructors from five nursing institutions in Bangkok Metropolis. The sample was selected by the Stratified Random Sampling method. Data were obtained by means of questionnaires. Pilot study and Split Half Method were employed to test the reliability of the questionnaires which had the value of 0.7832 . Two hundred and eight questionnaires were sent out, one hundred and eighty-seven percent were returned. Only one hundred and seventy-two questionnaires or eighty-two percent were completed and be able to used for this research. The collected data were treated into percentage,means score, and standard deviation. The Critical Ratio was used to test the significant difference of the opinions responded.

Results

The results of this research were as follows:

1. There was no statistically significant difference in the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the nursing education administrators and the nursing instructors.
2. There was no statistically significant difference in the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the

groups of nursing education administrators and nursing instructors who had different levels of education.

3. There was a statistically significant difference in the opinions concerning the academic role of nursing instructors between the groups of nursing education administrators and nursing instructors who were in the institutions which had the Faculty of Medicine and those who were in the institutions which did not have.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประจำปี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จให้กับความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร. บัญมี เจริญอุด
อาจารย์คุณวุฒิวิจัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บัญชาครุณ หัวหน้าแผนกวิชา
บริหารการศึกษา ซึ่งได้รุกษาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องทาง ๆ บุกวิจัยขอรับ
ขอนพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ บุตรชาย-
ศาสตราจารย์ นพรัตน์ พลพิณลักษณ์ ซึ่งได้รุกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาพยาบาล
ตลอดจนในเรื่องคิดเห็นเกี่ยวกับความครอบคลุมของแบบสอบถามและเป็นกรรมการร่วมสอบ
วิทยานิพนธ์ บุกวิจัยขอรับขอนพระคุณอย่างสูง

บุกวิจัยขอขอบคุณริหารและอาจารย์พยาบาลทุกท่านที่ได้รุกษาตอบแบบสอบถาม
ในการวิจัยนี้ บุกวิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของ อาจารย์ ไพบูลย์ นพรัตน์ ที่ได้ให้ความคิด
สติ กำลังใจและเกรียงเมื่อตนบุกวิจัยสามารถพัฒนาอุปสรรคนานาประการจนประสบความสำเร็จ
ในที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

บุกวิจัยประทับใจในความน่าใจและความห่วงใยของน้อง พี่ และเพื่อน ตลอดจน
นักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ที่ได้ช่วยเหลือในการรวมคณะและ
พิสูจน์อักษร ขอให้รับทราบความรู้สึกขอบคุณของบุกวิจัยค่ะ

คงค่าและประโยชน์ของ การวิจัยครั้งนี้อาจมีต่อการศึกษาพยาบาล วิชาชีพพยาบาล
และสังคม บุกวิจัยขอขอบเป็นเครื่องบันชាទุพระคุณของ คุณแม่ - คุณพ่อ และครู - อาจารย์
ที่ได้มีส่วนในการวางแผนฐานของชีวิต และพัฒนาการศึกษาจนบุกวิจัยสามารถสร้างประโยชน์
แก่สถาบันการศึกษาและแก้สังคมได้

สมบัติ พันธุ์คง

สารบัญ

๗

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย...	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.	๔
กิจกรรมประจำปี	๕
รายการตารางประจำปี	๖
รายการแผนภูมิประจำปี	๗

บทที่

1 บทนำ...	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.	๑๐
สมมติฐาน	๑๑
ขอบเขตของการวิจัย	๑๑
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..	๑๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย...	๑๔
วิธีดำเนินการวิจัย..	๑๔
2 เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง...	๑๘
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท...	๑๘
แนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการ...	๒๕
บทบาทและลักษณะของครู-อาจารย์ในวิชาชีพยาบาล...	๒๙
งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทและลักษณะครู-อาจารย์ในวงการศึกษาทั่วไป. .	๓๗
งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทและลักษณะที่คิดของครู-อาจารย์ในวิชาชีพยาบาล	๔๖

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล...	53
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย...	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
วิธีดำเนินการวิจัย.	59
รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม..	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล..	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ....	111
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	111
วิธีดำเนินการวิจัย.	113
สรุปผลการวิจัย...	113
อภิปรายผลการวิจัย	121
ขอเสนอแนะ.	143
บรรณานุกรม...	145
ภาคผนวก.	149
ประวัติการศึกษา	182

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 รายละเอียดเกี่ยวกับการสั่งและรับแบบสอบถาม...	60
2 จำนวนผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิต่างกัน...	61
3 จำนวนผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาล ที่มีและไม่มีคณบดีแพทยศาสตร์ ...	62
4 อายุของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล...	67
5 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบัน การศึกษาพยาบาล ...	68
6 คุณวุฒิของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลเมื่อเริ่ม ^{เข้า} ปฏิบัติงาน...	69
7 คุณวุฒิของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลใน ปัจจุบัน ...	70
8 การศึกษาอบรมภายหลังจากการศึกษาพยาบาลเบื้องต้น...	72
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทค้านหลักสูตรและการสอน ของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล...	74
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทค้านการวัดและประเมินผล การศึกษาของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล ...	77

๗๒

ตารางที่

20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิต่างกัน โดยส่วนรวม... .	94
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้มีวุฒิต่างกันในแต่ละด้าน	95
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้มีวุฒิต่างกัน โดยส่วนรวม...	96
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านหลักสูตรและการสอนของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์.	97
24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของอาจารย์พยาบาล ระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์.	101
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรของอาจารย์พยาบาล ระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์	103
26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านการวิจัยและเผยแพร่ความรู้ของอาจารย์พยาบาล ระหว่างผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์.	105
27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีตอบบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้บริหารในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีและไม่มีคณะแพทยศาสตร์.	108

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

1	เปรียบเทียบคุณวุฒิเมื่อเริ่มปฏิบัติงานและคุณวุฒิในปัจจุบันของผู้บริหาร.....	71
2	เปรียบเทียบคุณวุฒิเมื่อเริ่มปฏิบัติงานและคุณวุฒิในปัจจุบันของอาจารย์- พยาบาล.....	71

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**